

IVAN CANKAR

Rodil se je 10. maja 1876 na Vrhniki, v hiši na Klancu, kot osmi izmed dvanajstih otrok obubožanega krojača Jožeta Cankarja in njegove žene Neže.

V njegovi mladosti, ki je bila polna pomanjkanja, mu je dajala življenjski pogum in upanje v boljšo prihodnost njegova mati, ki je bila sredi brezupne revščine prava junakinja samopožrtvovalnosti in osebne odpovedi v prid številne družine propadajoče obrtniške.

Oče je bil tržaški krojač, ki pa je svojo obrt opustil, ko so na Vrhniki odprli trgovino s konfekcijo. Zapustil je družino in odšel kot sezonski delavec v Bosno. Mati je težko preživljala zelo veliko družino, vendar pa je bil Ivan Cankar zelo nadarjen, zato mu je vrhniška gospoda pomagala.

Leta 1882 je začel hoditi v osnovno šolo na vrhniškem hribu. Že kot šolar je zbujal pozornost zaradi svoje bistrosti in znanja.

Končal jo je leta 1888 z odličnim uspehom ter se jeseni s pomočjo vrhniških veljakov vpisal na ljubljansko realko. Stanoval je pri očetovem bratrancu Šimnu, vendar se je kasneje selil, saj je potreboval cenejše stanovanje. Ves čas pa ga je spremljalo pomanjkanje in stradanje. Počitnice je preživljal na Vrhniki ali pri sorodnikih v Pulju.

Vrhniški bogataši so obljubili, da bodo sinu revnih staršev pomagali pri nadaljnjem šolanju. Vpisal se je na ljubljansko realko, vsi pa so pozabili na svoje obljube. Tako je skrb za njegovo vzdrževanje spet ostala na materinih ramenih.

Leta 1896 je po maturi odšel na Dunaj študirat tehniko (zelo dobro je risal), a se je kmalu prepisal na slavistiko.

Medtem mu je umrla mati, ki mu je bila močna opora v življenju. To ga je zelo prizadelo.

Skušal je najti primerno zaposlitev, a ni uspel, zato se je spet napotil na Dunaj, kjer je ostal celih 10 let.

Vmes je kandidiral na deželni volitvah na socialdemokratski listi, vendar ni bil izvoljen. Nato je nekaj časa živel pri bratu, ki je bil duhovnik v Sarajevu ter se kasneje dokončno vrnil v Ljubljano, kjer je živel v gostilni na Rožniku.

12. maja 1913 je imel v ljubljanskem Mestnem domu znamenito predavanje Slovenci in Jugoslovani. Sodišče ga je zaradi izjave v prid jugoslovanski politični zvezi obsodilo na teden dni zapora in na povračilo stroškov.

Čez eno leto je bil Cankar še enkrat aretiran, ker naj bi izražal simpatije do Srbov. Brez preiskave so ga zaprli na ljubljanskem gradu, izpustili so ga šele po 2 mesecih, 9. oktobra. Avgusta, ko je bil v zaporu, mu je umrl oče, vendar ga sploh niso obvestili.

Kasneje so ga poklicali k vojakom, moral je na avstrijsko Štajersko. Zaradi bolezni pa je bil že čez približno mesec dni odpuščen.

Cankar je bil telesno zelo šibka, vendar pa duhovno nenavadno močna osebnost. Bil je pameten ter sposoben človek.

Vendarle pa je bil tudi močno čustven, nagnjen k sanjarjenju. V stvarnem svetu je bil nemočen, zato se je umikal v domišljijo in predvsem veliko ustvarjal.

Pokopan je na ljubljanskih Žalah; skupaj z Murnom, Kettejem in Župančičem, v tako imenovani »skupni grobnici moderne«.

Umrli je 11. decembra leta 1918 v Cukrarni, ko je bil že močno oslabel in bolan. Star je bil nekaj nad 42 let.

S smrtjo Cankarja je umrla tudi moderna, v kateri je naš glavni predstavnik slovenske moderne književnosti ustvarjal.

Povedala bi še, da je

Cankar že kot tretješolec, leta 1891, napisal nekaj pesmi. Objavljati je začel kot dijak. V dijaškem literarnem društvu Zadruga je začel tudi prebirati pesmi. Po devetih letih pisanja je svoja dela izdajal predvsem v samostonjih knjigah.

Po njegovi smrti so izšle še knjige:

- *Romantične duše*;
- *Mimo življenja*;
- *Moje življenje*;
- *Moja njiva*;
- *Grešnik Lenart*;